

Cvičenie 22

Tréning vysokej konzekutívy

1. Pretlmočte texty zo SJ do cudzieho jazyka

a) Výročná správa 2013: Prekročiť hranice bolo v minulom roku ľahšie pre zbrane než pre utečencov

Podľa Amnesty International (AI) je jedným z najväčších problémov globalizovaného sveta slabá ochrana práv miliónov ľudí, ktorí boli nútení opustiť svoje domovy, či už kvôli ozbrojeným konfliktom, perzekúciám, alebo v snahe zaistiť živobytie pre seba a svoju rodinu. V minulom roku žilo 15 miliónov ľudí so statusom utečenca a až 12 miliónov ľudí bez štátnej príslušnosti. Ľudia za bezpečím utekali z krajín ako Severná Kórea, Mali, Sýria, Sudán či Demokratická republika Kongo. „Neschopnosť účinne reagovať na konflikty vo svete vedie k vzniku skupín ľudí, ktorí sú veľmi zraniteľní a nikto sa k ochrane ich práv nehlasí,“ uviedla hovorkyňa Amnesty International Slovensko.

Pre Sýrčanov minulý rok neznamenal takmer žiadnu zmenu, až na stúpajúce počty obetí a stúpajúce počty ľudí, ktorí boli nútení utiecť do susedných krajín (1,3 milióna). Svet stál bokom, keď sýrska vláda útočila na civilistov, uchýľovala sa k mučeniu či mimosúdnyh popravam, keď ozbrojené skupiny zadržovali rukojemníkov, mučili či hromadne vraždili. Výhovorka, že ľudské práva sú „vnútornou záležitosťou“ štátu i naďalej bráni medzinárodnému spoločenstvu jednať v krízových prípadoch ako je Sýria. „Bezpečnostná rada OSN musí konečne zahodiť zastaranú a morálne pochybnú doktrínu, podľa ktorej je masové zabíjanie a mučenie súkromnou záležitosťou každého štátu“, tvrdí hovorkyňa AI Slovensko.

Pohyb zbraní cez hranice čelí výrazne menším kontrolám než pohyb ľudí na úteku. S vidinou ziskov štáty otvárajú hranice konvenčným zbraňami, vrátane malých a ľahkých zbraní. Pre utečencov a migrantov však prekročiť hranice už zďaleka nie je tak jednoduché. „Je pritom krutou iróniou, že práve nezodpovedný obchod so zbraňami prispieva k zabíjaniu, zraneniam, znásilneniam stoviek tisíc ľudí a že práve tok zbraní do nesprávnych rúk ženie ľudí preč z domova,“ povedala hovorkyňa Amnesty Slovakia.

Taktiež Slovenská republika vyviezla v uplynulom roku zbrane do krajín, kde v rovnakom období vládne sily používali hrubú silu voči vlastnému obyvateľstvu. V Alžírsku, Egypte, Kambodži, Kazachstane i v Ugande dochádzalo v minulom roku k používaniu neprimeranej sily pri potláčaní protestov a mučenie je v týchto krajinách bežnou praxou. To sú len niektoré z krajín, kde Slovensko povolilo vývoz vojenského materiálu.

Dlho očakávané prijatie Zmluvy o obchodovaní so zbraňami v apríli 2013 znamená šancu na zlepšenie kontroly pohybu zbraní. Zmluva úplne zakazuje vyvážať zbrane do krajín, kde by prispeli k páchaniu genocídy a vojnových zločinov, a tam, kde hrozí, že prispedia k vážnemu porušovaniu ľudských práv a medzinárodného humanitárneho práva, zavádza povinnosť vyhodnocovať závažnosť tohto rizika.

Organizácia vo svojej výročnej správe kritizuje Slovensko najmä za pretrvávajúcu diskrimináciu Rómov v oblasti vzdelávania, bývania a prístupu ku zdravotnej starostlivosti. Napriek tomu, že určitý počet detí bol v tomto školskom roku v Levoči priradený do zmiešaných tried, oddelené rómske triedy na škole naďalej existujú. Na viacerých miestach Slovenska (Vrútky, okolie Prešova, Košice a pod.) sa úrady uchýľovali k nútenému vysťahovaniu Rómov z ich domov bez toho, aby im poskytli náhradné ubytovanie.

b) Čechenov vyhnala vojna, u nás sa pretlkajú

Chasan Sugaipov utiekol s celou rodinou pred ruskou armádou z Čečenska pred šiestimi rokmi. Prešli slovenskými utečeneckými táborami a po polročnom pobyte v Integračnom stredisku vo Zvolene zostali bývať v meste. S manželkou Larisou a tromi deťmi žijú v prenajatom dvojizbovom byte vo Zvolene a takmer dva roky čakajú na udelenie občianstva. V jednoducho zariadenom byte na sídlisku dvere otvorila Larisa, 50-ročná bývalá účtovníčka s šatkou na hlave. Milan, pracovník mimovládky Slovenská utečenecká rada, vopred upozorňuje, že v Čečensku sa ženám ruka nepodáva. Zoznámenie sme odbavili kývnutím hlavou a neskôr šálkou čaju.

Vojaci ich dokopali

V roku 2004, keď vrcholil čečenský krvavý konflikt, ruská armáda „čistila“ priestor. Päťdesiatročný Chasan o poslednom stretnutí s vojakmi hovoriť nechce. Hoci rozumie, len krúti hlavou a odvracia oči. Na otázky odpovedá manželka dobrou slovenčinou s ruským akcentom. Vypomáha si aj ruštinou.

„Vojaci chodili po domoch a zabíjali ľudí. Prišli aj k nám, manžela chceli zobrať. Najstarší syn ho chránil. Oboch brutálne zbili, syna skoro zabili. Skončil v nemocnici s natrhnutou slezinou. Odišli asi preto, že si mysleli, že sú mŕtvi,“ hovorí Larisa.

Otec a syn Sugaipovci skončili po útoku vojakov v nemocnici. Pravdepodobne tam ich kontaktoval dagestanský prevádzkač a navrhol im útek z Čečenska. Za prechod cez Rusko a ukrajinskú hranicu zaplatili 1500 dolárov. Na Slovensku ich zadržala polícia.

„Tri dni sme boli v „tŕme“, teda vo väzení. Zobrali nám odtlačky prstov a previezli nás ďalej. Boli sme bez vody, ženy aj deti odpadávali od únavy. Podmienky? Bez vojny sa dá vydržať všetko,“ hovorí Larisa.

Ponížení, ale potichu

Po ôsmich mesiacoch u nás dostali azyl a presťahovali sa do strediska vo Zvolene. Larisa začína hovoriť o tom, že chvíľami cítila poníženie, ale manžel ju okamžite zastaví. A tak úvahu uzavrie tým, že nevie, ako by dopadli, keby im nepomohol Milan a jeho organizácia.

Po pol roku štát rodine ponúkol byt v Lučenci, ale odmietli. „Bol som sa tam pozrieť, katastrofálne. Samí Cigáni, špina, bordel. Normálny človek by v takých podmienkach nebýval.“ Milan im pomohol nájsť najlacnejší možný prenájom vo Zvolene.

Sugaipovci sa naučili po slovensky asi za rok. Učili sa, pozerali televíziu, už rozumejú všetkému a hovoria veľmi dobre. Deti sú úspešné. Najstarší syn pracuje v Divadle z Pasáže, stredný študuje prvý rok na gymnáziu a najmladšia dcéra má dobré výsledky na miestnej základnej škole.

Ruštinu vždy odhalia.

„Medzi sebou hovoríme po svojom, ale deti s nami už po slovensky. Keď si hľadám prácu, snažím sa v telefóne o čo najčistejšiu slovenčinu, ale vždy to zistia. Pýtajú sa, odkiaľ ste. Hovorím, že zo Zvolena a oni, ale odkiaľ ste prišli... Poviem, že z Čechenska, štát Rusko. Väčšinou povedia, že sa ozvú, ale telefón už nezazvoní,“ dodáva Larisa.

Sugaipovci si zarábajú príležitostne. Chasan, niekdajší vodič riaditeľa kolchozu, si nájsť trvalú prácu nevie. Larisa upratuje, chodí zbierať ovocie. „Skončila som opatrovateľský kurz. Naučila som sa po nemecky, ale bez občianstva sa nepohneme.“

Čečeni žiadali o udelenie občianstva pred takmer dvomi rokmi. „Občianstvo dostali Albánci, Srbi, Iránci. Prišli mesiace po nás. Nikde som nedostala odpoveď,“ hovorí Larisa.

Od rodiny úrady žiadajú, aby sa vzdali ruského občianstva. „Je to bezproblémová rodina. S takouto požiadavkou som sa stretol prvý raz. Ak sa vzdajú ruského občianstva a slovenské nedostanú, budú vo vákuu,“ hovorí Zbojan.

c) Slovensko nie je pre utečencov atraktívne

Slovensko cudzincov neláka, o azyl či prechodný pobyt žiada čoraz menej ľudí. Počet žiadateľov o prechodný pobyt sa oproti roku 2008 znížil o tretinu. Ešte výraznejší pokles je v prípade ľudí, ktorí majú záujem o azyl. Vlni ich bolo len 822, kým napríklad v roku 2004 až 11 344.

„Bol to rok vstupu do Európskej únie, a tým sa menili podmienky aj pre utečencov. Preto bolo výhodnejšie vstúpiť k nám ešte predtým. Potom sa pre prísne stráženú hranicu na východe prevádzajúci presunuli skôr na Poľsko a Maďarsko,“ vysvetľuje rapidný pokles šéf slovenského Úradu vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov.

Naopak, intenzívnejší príchod cudzincov je v rámci medzivládnej spolupráce, keď Slovensko pomáha napríklad Spojeným štátom americkým s umiestnením ľudí, ktorých tam nechcú alebo nevedia, čo s nimi. Po troch utajovaných väzňoch z Guantánama prijalo ďalších ôsmich Kubáncov, ktorých USA na svojom území nechceli.

„Traja Kubánci medzičasom utiekli do USA, ale piati na Slovensku zostali a chcú tu žiť,“ konštatoval Kresák. Ako dodal, z okolitých krajín sa vytratilí všetci. „To, že piati zostali tu, sa berie ako úspech.“ Ide o ľudí, ktorých americká pobrežná stráž chytila ešte na mori pri snahe nelegálne vstúpiť na pôdu USA. Následne ich poslali späť na Kubu na vojenskú základňu Guantanamo. Odtiaľ si

ich potom berú jednotlivé spolupracujúce krajiny. Kubánci sa však často pokúsia napriek prvému nezdaru dostať do USA z Európy. Program presídlenia platí americká vláda.

Okrem toho Slovensko spolupracuje s USA aj pri utečencoch z Iraku. Pomohlo stovke Palestínčanov, ktorí strávili v krajine pol roka, kým ich americké úrady preverili a prijali na americkej pôde.

Slovensko tento rok navyše poskytne nový domov aj pre ďalších desiatich utečencov z Malty, ktorá si s nimi nevie poradiť. Ministerstvo vnútra odmietlo zverejniť, aký štatút budú mať. „Pôjde o osoby z rôznych častí Afriky. Bude im poskytnutá ochrana na našom území, ale konkrétnu formu je ešte priskoro komentovať,“ uviedla hovorkyňa ministerstva vnútra. Podľa informácií Pravdy úradníci hľadajú najmä rodiny s deťmi. Ak dostanú na Slovensku trvalý pobyt, neskôr zrejme aj občianstvo.